

در مسیر خلاقیت رنگ، موسیقی و بازی های آموزشی رایانه ای

مولف : امیر داریوش توسلی
ویراستار علمی : دکتر مجید پاکدامن

سرشناسه	:	توسلی، امیرداریوش، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور	:	در مسیر خلاقیت : رنگ، موسیقی و بازی‌های آموزشی
مشخصات نشر	:	تهران: آرنا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۹ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۵۶-۸۳۹-۶
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
عنوان دیگر	:	رنگ، موسیقی و بازی‌های آموزشی رایانه‌ای.
موضوع	:	خلاقیت در کودکان
موضوع	:	Creative ability in children
موضوع	:	خلاقیت هنری
موضوع	:	(.Creation (Literary, artistic, etc
موضوع	:	کودکان -- موسیقی و آواز
موضوع	:	Children -- Songs and music
موضوع	:	بازی‌های کامپیوتری
موضوع	:	Computer games
شماره نسخه	:	پاکدامن، مجید، ۱۳۴۳ - ، ویراستار
رده کتاب‌نگاره	:	۷۲۲BF
رده بندی دیویی	:	۳۵/۱۵۳
شماره کتابشناسی	:	۵۸۸۶۳۳۰

عنوان	:	در مسیر خلاقیت (رنگ، موسیقی و بازی‌های آموزشی رایانه‌ای)
مؤلف	:	امیرداریوش توسلی
ویراستار علمی	:	مجید پاکدامن
ناشر	:	آرنا
چاپ	:	اول ۱۳۹۸
شمارگان	:	۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۳۶۰۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۵۶-۸۳۹-۶

www.arnapub.com

۷-۱ چگونگی افزایش تفکر خلاق..... ۳۶

۸-۱ موانع خلاقیت..... ۳۷

۸-۱-۱ موانع درونی خلاقیت..... ۳۸

۸-۱-۲ موانع بیرونی خلاقیت..... ۳۹

۹-۱ علم خلاق و نقش او در پرورش خلاقیت دانش آموزان..... ۳۹

۱۰-۱ روش های رشد خلاقیت و نوآوری کودکان دبستانی..... ۴۰

۱۰-۱-۱ خلاقیت و پرورش خلاقانه کودکان..... ۴۱

۱۰-۱-۲ انجام کارهای علمی - تحقیقاتی توسط کودکان..... ۴۲

۱۰-۱-۳ بازی های کودکان و خلاقیت..... ۴۲

۱۰-۱-۴ بازیهای رایانه ای و کودک..... ۴۲

۱۰-۱-۵ آشنایی کودک با کتاب..... ۴۳

۱۰-۱-۶ هنر و کودک..... ۴۳

۱۰-۱-۷ بازی های خلاق..... ۴۴

۱۰-۱-۸ نقاشی کشیدن..... ۴۴

۱۰-۱-۹ بازی های فکری..... ۴۵

۱۰-۱-۱۰ بازی های گروهی..... ۴۵

۱۱-۱ تنوع رنگ‌ها در کودکان ۴۶

فصل دوم:

تاثیر رنگ بر خلاقیت و نوآوری کودکان دبستانی

مقدمه ۵۲

۱-۲ رنگ آمیزی الهی ۵۴

۲-۲ رنگ مذهب ۵۵

۳-۲ رنگ و روانشناسی ۵۶

۴-۲ تاثیر رنگها بر خلاقیت و نوآوری ۵۸

۱-۴-۲ رنگ قرمز ۶۰

۲-۴-۲ رنگ زرد ۶۰

۳-۴-۲ رنگ لیمویی ۶۰

۴-۴-۲ رنگ نارنجی ۶۰

۵-۴-۲ رنگ سبز ۶۱

۶-۴-۲ رنگ آبی ۶۱

۷-۴-۲ رنگ بنفش و ارغوانی ۶۲

۶۲ ۵-۲ ارتباط رنگ با خصوصیات عاطفی کودکان

۶۳ ۶-۲ رنگ و اجتماع

۶۵ ۷-۲ رنگ و موسیقی

۶۵ ۸-۲ تاثیر رنگها در یادگیری

۷۰ ۹-۲ مفهوم رنگها

۷۱ ۱-۲-۱ سرخ

۷۱ ۲-۹-۲ نارنجی

۷۱ ۳-۹-۲ زرد

۷۲ ۴-۹-۲ سبز

۷۲ ۵-۹-۲ آبی

۷۲ ۶-۹-۲ نیلی

۷۳ ۷-۹-۲ بنفش

فصل سوم:

تاثیر موسیقی بر خلاقیت و نوآوری کودکان دبستانی

۷۷ مقدمه

- ۱-۳ اثر موسیقی بر ذهن کودکان ۸۵
- ۲-۳ اثر موسیقی بر سرعت یادگیری ۸۸
- ۳-۳ نقش موسیقی در رشد مغز ۹۰
- ۴-۳ نقش موسیقی بر عملکرد کودکان ۹۳
- ۵-۳ تاثیر موسیقی بر رشد فکری و خلاقیت کودکان ۱۰۰
- ۶-۳ روانشناسی سم های موسیقی ۱۰۴
- ۷-۳ طبقه بندی تمهای موسیقایی ۱۰۶
- ۱-۷-۳ تمهای شیدایی ۱۰۶
- ۲-۷-۳ تمهای حزین ۱۰۷
- ۳-۷-۳ تمهای هیجانی ۱۰۷
- ۴-۷-۳ تمهای شاد و فرحبخش ۱۰۷
- ۵-۷-۳ تمهای آرامبخش ۱۰۷

فصل چهارم:

بازی های آموزشی رایانه ای و تأثیر آنها بر افزایش نوآوری و خلاقیت کودکان

- مقدمه ۱۱۱

۱-۴ بازی از دیدگاه صاحب نظران علوم تربیتی و روان شناسی..... ۱۱۱

۲-۴ تاریخچه بازی در دوران زندگی انسانها..... ۱۱۲

۳-۴ پذیرش خطر و کسب تجربه از راه بازی..... ۱۱۳

۴-۴ انواع بازی ها..... ۱۱۳

۱-۴-۱ بازی های جسمی..... ۱۱۳

۲-۴-۱ بازی های تقلیدی..... ۱۱۴

۳-۴-۴ بازی های نمایشی..... ۱۱۴

۴-۴-۴ بازی های نمایشی..... ۱۱۴

۵-۴-۴ بازی های آموزشی..... ۱۱۴

۶-۴-۴ بازی های خلاقیتی..... ۱۱۴

۵-۴ انواع بازی از دیدگاه پیازه..... ۱۱۵

۶-۴ فواید بازی..... ۱۱۵

۷-۴ نقش بازی در یادگیری..... ۱۱۶

۸-۴ رابطه بازی با خلاقیت..... ۱۱۷

۹-۴ توصیه هایی برای والدین و مربیان..... ۱۱۹

- ۱۰-۴ بازی‌های رایانه‌ای خلاقیت کودکان را کاهش می‌دهد..... ۱۲۴
- ۱۱-۴ آثار بازیهای رایانه‌ای بر دانش آموزان..... ۱۲۴
- ۱۲-۴ بازی‌های رایانه‌ای و تأثیرات آن‌ها در دانش آموزان و نوجوانان..... ۱۲۵
- ۱-۱۲-۴ تقویت حس پرخاشگری..... ۱۲۵
- ۲-۱۲-۴ انزوا طلبی..... ۱۲۵
- ۳-۱۲-۴ تنبیل شدن ذهن..... ۱۲۶
- ۴-۱۲-۴ پیامد نفی در روابط خانوادگی..... ۱۲۶
- ۵-۱۲-۴ افت تحصیلی..... ۱۲۶
- ۱۳-۴ اهمیت و ضرورت بازی در آموزش..... ۱۲۶
- ۱۴-۴ تاریخچه بازی‌های رایانه‌ای در ایران..... ۱۲۸
- ۱۵-۴ بازی‌های رایانه‌ای در ایران..... ۱۲۹
- ۱-۱۵-۴ بخش دولتی..... ۱۳۰
- ۲-۱۵-۴ بخش خصوصی..... ۱۳۰
- ۱۶-۴ تقسیم بندی بازی‌های رایانه‌ای..... ۱۳۰
- ۱۷-۴ بازی‌های رایانه‌ای آموزشی..... ۱۳۲

- ۱۳۳..... ۱۸-۴ اثرات بازی های رایانه ای در آموزش
- ۱۳۴..... ۱۹-۴ تاثیر بازی های رایانه ای بر شخصیت کودکان
- ۱۳۵..... ۲۰-۴ اثرات منفی اعتیاد به بازی های ویدئویی
- ۱۳۶..... ۲۰-۴-۱ افزایش پرخاشگری در کودکان
- ۱۳۶..... ۲۰-۴-۲ افت تحصیلی
- ۱۳۶..... ۲۰-۴-۳ آسیب به بازی های رایانه ای
- ۱۳۷..... ۲۰-۴-۴ تبیل شدن ذهن کودکان و نوجوانان
- ۱۳۷..... ۲۱-۴ آسیب های اجتماعی
- ۱۳۷..... ۲۱-۴-۱ متزلزل شدن روابط خانوادگی
- ۱۳۸..... ۲۱-۴-۲ منزوی شدن کودکان و نوجوانان
- ۱۳۸..... ۲۲-۴ اهمیت مساله خلاقیت و بازی های رایانه ای
- ۱۴۰..... ۲۳-۴ رایانه، اسباب بازی جدید کودکان
- ۱۴۱..... ۲۴-۴ تاثیر بازی های آموزشی بر مغز
- ۱۴۴..... منابع

پیش گفتار

تعریف خلاقیت بسیار مشکل است، توافقی جامع در مورد یک تعریف یا اندازه گیری از خلاقیت وجود ندارد و همواره نوعی عدم قطعیت در تعریف آن وجود داشته است. توجه به خلاقیت از قدمتی تاریخی برخوردار بوده و برخی آن را به کتابهای مقدس نسبت داده که قدرت آن در بشر از طریق خویشاوندی و یک رابطه ی داوطلبانه و خصوصی با خداوند ایجاد و اثبات می شود. طرح علمی موضوع خلاقیت حتی تا قرن هفدهم با بروز نظرات فیلسوفانی مانند هابز و لاک مغفول بود. مرور موضوع توجه به خلاقیت، نشان می دهد که در اواخر قرن بیستم علاقه ای قوی نسبت به آموزش خلاقیت به وجود آمد. در سال های اخیر تحقق در باره ی خلاقیت از توجه بر اصول کلی در خصوص منشأ خلاقیت و ویژگی های افراد خلاق، به تمرکز بر حوزه های حرفه ای و نقش محیط اجتماعی و فرهنگی تغییر یافته است. مطابق با سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت، تقویت نگاه تخصصی زیر بنایی و اولویت بخشی به آموزش دوره ی ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع در کنار پرورش و آموزش و انبساط خلاق و کار آفرین از جمله اهداف و راهبردهای کلان در سند تحول بنیادین است. در سند برنامه ی درسی ملی نیز به ویژگی هایی مانند کسب رویکردهای نوآورانه، آیند پژوها، واقع بینانه و متناسب با فطرت الهی انسان اشاره شده است.

توسعه ی یادگیری گروهی خلاق، روشهای نوین و فعال تدریس برای افزایش مهارتها و نگرشهای مورد نیاز برای زندگی در عصر حاضر و آینده و راهکارهای ایجاد آن در دانش آموزان، از موارد مورد توجه این سند فرا دست است. برنامه ی درسی از جهت انواع و سطوح آن دارای تقسیماتی است که برنامه ی درسی رسمی، برنامه ی درسی پنهان و برنامه ی درسی پوچ یکی از آنها است. برنامه ی درسی رسمی یا صریح برنامه ای است که حاوی هدفها، محتوا و روشهای آشکار و منتشر شده ی مورد حمایت نظام آموزشی

است.

خلاقیت به عنوان یکی از مهم‌ترین کارکردهای نظام آموزشی غالباً مورد نظر و توجه قرار داشته است؛ چرا که برجسته‌ترین ویژگی انسان است و نقش ویژه‌ای در پیشرفت‌های بشری داشته است. این در حالی است که نظام فعلی آموزش و پرورش کشور ما در عمل هنوز تمرکز در برنامه‌ی درسی، محتوا محوری کتاب درسی، معلم محوری روش‌های تدریس و زمان بندی و ارزیابی دروس با تأکید بر جنبه‌های شناختی را القاء می‌کند. محیط و نظام آموزشی فعلی، می‌باید در تلاش برای اصلاح این مسیر باشد؛ زیرا عدم درک و شناخت صحیح مدیران از عوامل موثر بر پرورش خلاقیت، موجب عدم تصمیم‌گیری درست و به موقع بوده و فرصت‌ها و امکان توسعه‌ی آموزش خلاقیت را از بین برده و مانع نهادینه شدن خلاقیت می‌گردد. وجود میزهای ردیفی و پشت سر هم در کلاس درس، القای تحت کنترل بودن دانش آموزان و فرایند یادگیری توسط معلم، عدم توجه به حس ایمنی، فقدان خود محاسبی و ابتکار برای بروز استعداد و عدم تناسب زمان اختصاص داده شده به دروس همسو با نیازهای دانش آموزان برای بروز خلاقیت، از مواردی است که نظام خالی از خلاقیت و توسعه را ترسیم می‌کند.

از آنجا که زمینه‌ی یادگیری و خلاقیت از جمله عناصر مهم رای پیشرفت یک کشور بشمار می‌آید، قابلیت یادگیری و آموزش خلاقیت، این امکان را برای مسئولین نظام تعلیم و تربیت فراهم می‌کند که راهکارهایی برای افزایش خلاقیت و یادگیری دانش آموزان و دانشجویان ایجاد کنند. دانش جدید، مدیون تفکر خلاق بشر است. بنابراین، خلاقیت در زمره‌ی مهم‌ترین و فراگیرترین فعالیت‌های انسان به شمار می‌رود. خلاقیت توانایی فرد برای تولید ایده‌ها، نظریه‌ها، بینش‌ها یا بازسازی مجدد علوم و سایر زمینه‌ها است. با تغییرات فراگیر در نظام تعلیم و تربیت و تربیت معلمان خلاق و نوآور می‌توان گام‌هایی بلندی در جهت تحقق و گسترش توسعه‌ی پایدار برداشت. تعلیم‌دهندگان به عنوان رکن اساسی نظام تربیتی، نقش بسیار مهمی در پرورش خلاقیت دارند. از این

رو کلید تربیت فرهنگی را که خود کلید توسعه ی پایدار و ترقی جامعه است، باید در دست معلمانی نوآور یافت که به الگوهای مختلف خلاقانه ی تدریس وفادارند.

چرا نام کتاب، ((در مسیر خلاقیت)) انتخاب شد ؟

فرض کنید قرار است از یک شهر به شهر دیگر یا از یک استان به استان دیگر بروید ؛ حتما در مسیر راه آبادی ها ، روستا ها و شهر های کوچکی هستند که دیدن آنها حلاوت مسیر و مسافرت را بر شما گوارا تر می سازد و خاطرات عمیقی را از این سفر در ذهن شما ثبت می نماید ؛ ((در مسیر خلاقیت)) نیز قصد دارد بیان کند که توجه به ساز و کارهای سه گانه ی یاد شده ، رسیدن به خلاقیت و توسعه ی آن را سهل تر و جذاب تر خواهد کرد. البته این با معنای آن نیست که حتما باید همه ی موضوعات مطرح شده در کتاب را برای رسیدن به خلاقیت همراه داشت چرا که اعتقاد داریم انسان خلقتش نهایت خلاقیت است و خلاقیت بر روح و جان آدمی جای دارد و بر پیکره و جسم او نقش بسته است . خلاقیت بالقوه و نهفته ی درون آدمی برای بالفعل شدن و نمایان گردیدن ، نیاز به ابزار و ساز و کار هایی دارد . ما این ساز و کار ها را در این کتاب رنگ ، موسیقی و بازی می دانیم. این کتاب را به مربانان جنم مادر عزیزم ، به همسر صبور ، مهربان، پر تلاش و مشوق اصلی من در مسیر توسعه و تعالی دکتر رضوانی و فرزندان عزیز و حلاوت زندگی ام امیر محسن جان و امیررضا جان تقدیم می کنم. در پایان لازم می دانم از راهنمایی های سازنده ی استاد گرامی جناب آقای دکتر پاکدامن که در ویراستاری علمی این اثر مرا همراه بودند و رفیق شفیق و دوست گرامی ام جناب آقای دکتر قادری که از نظرات سازنده ی ایشان همواره بهره مند بوده ام تقدیر و تشکر نمایم.

امیر داریوش توسلی - زمستان ۱۳۹۷